

1 U8 Styrk selvberginga og gi 2 bonden ei lønn å leve av

3 Den norske bonden blir viktigere og viktigere i tida framover, men aldri før har så mange
4 norske bønder vurdert å legge ned produksjonen. Lønna til bonden har stått stille i mange år,
5 selv om forbrukerne betaler mer for maten. Bonden får en stadig mindre andel av
6 produktprisen.

7 De siste årene har prisene på innsatsfaktorene bonden må handle inn av varer og tjenester
8 virkelig skutt i været, selv nokså store volumprodusenter sliter nå. Stor gjeldsbelastning og
9 likviditetsproblemer kan utgjøre en fare både for bondens helse og dyrevelferden. Bønder er
10 nok likevel blant dem som vil klare seg best om det norske landbruket kollapser, men de
11 kommer ikke til å produsere maten vår på dugnad eller med tap.

12 Vann som tappes på lmsdal flasker koster 38kr pr liter i butikken mens vann som har gått
13 gjennom ei ku, og sammen med gras og kraftfôr blitt til melk, koster 21kr pr liter. Bonden, som
14 arbeider over 5000 timer i året, og gjør hele jobben fra gras til melka er ferdig på
15 tanken, får ca 5,50kr (inkludert tilskudd fra staten). Etter at utgiftene til produksjonen er betalt
16 sitter bonden igjen med ca 37øre. Dette var før den siste store kostnadsøkningen.
17 Regnestykket taler for seg selv, det går ikke opp, og bondens andel står ikke i forhold til
18 arbeidstimer og kostnader.

19 Situasjonen er akutt, mange vurderer å legge ned nå hvis ikke kommende jordbruksoppgjør
20 gir en betydelig forbedring. For noen haster det enda mer, de vil ikke kunne prioritere å kjøpe
21 inn nok gjødsel til å så hvete denne våren. Ukraina og Russland står for ca 25% av
22 verdensmarkedet for hvete og nå er det ekstra viktig at norske bønder kan så matkorn der
23 dette er mulig.

24 I en mer ustabil verden med alvorlige klimakonsekvenser i sikte må vi i størst mulig grad
25 produsere mat på egne ressurser. Dette er viktig både for å brødfø egen befolkning og i
26 solidaritet med resten av verden. Selvbergingsgraden i Norge er skremmende lav, særlig om
27 vi regner med importerte innsatsfaktorer. Vi må også gjeninnføre beredskapslager for korn for
28 å øke matsikkerheten.

29 Det trengs en god plan for en bærekraftig omstilling av jordbruket. Denne må gi bonden ei
30 lønn å leve av, legge til rette for at unge kan og vil gå inn i yrket, sikre dyrevelferden, styrke
31 utnyttinga av lokale ressurser og energiresurser på gårdene og redusere klimafotavtrykket
32 på produktene.

33 **For å styrke selvberginga og gi bonden ei lønn å leve av må vi må vi nå:**

- 34 • Avhjelpe dagens akutte situasjon gjennom målrettede krisetiltak
- 35 • Få en betydelig styrking av landbruket gjennom årets jordbruksoppgjør
- 36 • Tette inntektsgapet mellom bonden og sammenlignbare grupper
- 37 • Styrke og utvikle produksjon basert på lokale ressurser
- 38 • Tilrettelegge for lokal energiproduksjon på gårdene
- 39 • Utarbeide en god plan for bærekraftig omstilling av jordbruket

40 Forslagsstiller: Anne Kolstad, Verdal SV